

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต เนื่องมาจากการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างเสริมความรู้และความสามารถของคนในชาติ ให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการทางวัฒนธรรม รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในโลกปัจจุบัน การจัดการศึกษาในระดับต่างๆ นั้น การศึกษาระดับประถมศึกษา นับว่ามีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากการศึกษาที่สร้างกำลังคนส่วนใหญ่ของประเทศและเป็นการศึกษาภาคบังคับที่ปวงชนชาวไทยทุกคนพึงได้รับ ดังนั้นคุณภาพของการศึกษาในระดับประถมศึกษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (สินินุช วิทยะประสาท, 2533: 1) สิปปนันท์ เกตุทัต (2524: 7) ได้กล่าวว่ารัฐควรเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้พร้อมที่จะเผชิญกับสภาพการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับการพัฒนากำลังคนในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539: 1) ที่ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องสนองต่อสถานการณ์ในการพัฒนาประเทศ โดยทั่วไปในโรงเรียนประถมศึกษา นั้นมีภาระงานและความรับผิดชอบในการบริหารจัดการที่สำคัญมีอยู่ 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนบ้านและชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2524: 8-15)

นอกจากนี้ในปัจจุบันรัฐบาลยังได้ประกาศให้มึนนโยบายเร่งด่วนที่สำคัญอีก 4 งาน คือ งานประกันโอกาสทางการศึกษา งานประกันคุณภาพการศึกษา งานประกันประสิทธิภาพ และงานประกันความปลอดภัย สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะต้องได้รับความสำเร็จและบรรลุจุดหมายของการจัดการศึกษาต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ซึ่งได้แก่ ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น และคณะกรรมการศึกษาของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540: 24) รวมทั้งชุมชนและสถานประกอบการจะต้อง

เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษามากขึ้นและลดบทบาทในการจัดการศึกษาของรัฐลง เพื่อให้เอกชนเกิดความคล่องตัวและมั่นใจอย่างเต็มที่ (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8, 2539: 9)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทางด้านสุขภาพและความปลอดภัยนั้น จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับบุคลากรหลายฝ่ายและหลายระดับ ที่จะต้องทราบถึงปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตการศึกษา 12 ซึ่งมีพื้นที่ประกอบไปด้วยจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ทั้งในเขตและนอกเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มีความจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งหลายจะต้องเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจในการดำเนินการต่างๆ ให้แก่ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น เกิดความร่วมมือร่วมใจในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน อันจะส่งผลให้การบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

จากสภาพทางด้านคุณภาพการจัดการประถมศึกษาทั้งในระดับประเทศและในระดับเขตการศึกษา จะเห็นว่าปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งก็คือ ปัญหาอุบัติเหตุในเด็กวัยเรียนและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในเด็กวัยรุ่น จากสถิติสาธารณสุขโดยทั่วไปปรากฏว่าในแต่ละปีเด็กวัยเรียนต้องเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุมากกว่าสาเหตุอื่นๆ รวมกัน อุบัติเหตุที่มักพบบ่อยในเด็กวัยเรียน ได้แก่ การพลัดตกหกล้ม การถูกของมีคมบาด การถูกรถชน การจมน้ำ การถูกไฟฟ้าดูดหรือช็อต การกินยาพิษหรือสารพิษเป็นต้น สำหรับสถานที่ที่เด็กวัยเรียนประสบอุบัติเหตุก็มีทั้งที่บ้าน ที่โรงเรียน และในชุมชนหรือสาธารณสุขสถาน โดยเฉพาะที่โรงเรียนนั้น จากการสำรวจอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา ปรากฏผลดังนี้ การพลัดตกหกล้ม 410 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.95 ถูกของมีคมบาดมือ 139 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.25 เหยียบของมีคม 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.17 ถูกทำร้ายร่างกาย 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.73 บาดเจ็บจากสิ่งก่อสร้างอุปกรณ์ 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.26 วิ่งชนชนของคมหรือวัตถุ 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.91 บาดเจ็บระหว่างเรียนพลศึกษาหรือการเล่น 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.15 บาดเจ็บจากสาเหตุอื่นๆ 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.33 บาดเจ็บระหว่างเดินทางไปกลับบ้านและโรงเรียน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.22 ถูกสัตว์หรือแมลงทำร้าย 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.05 ถูกของร้อนลวก-ไหม้ 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.18 เลือดกำเดาออกจากการถูกระแทก 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.11 (พิพัฒน์ ชูรวเวช และนพมาศ ชูรวเวช, 2526: 7-8) นอกจากนี้ อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในเด็กกลุ่มนี้มักมีสาเหตุเนื่องมาจากความประมาทเลินเล่อทำให้ขาดความขังคิด ขาดความระมัดระวัง ไร้ท่าไม่ถึงการณ์ ตลอดจนทั้งการกระทำที่ไม่ปลอดภัยขาดความชำนาญ มีทักษะไม่เพียงพอ อันเนื่อง

มาจากสภาพร่างกายและจิตใจไม่เหมาะกับการทำกิจกรรม ซึ่งในบางครั้งอาจเกิดจากสภาพสิ่งแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

อุบัติเหตุที่พบมักเกิดในสถานที่ต่างๆ เช่น ในบ้าน โรงเรียนและชุมชน ซึ่งมีผลกระทบต่อเด็กโดยตรง การรู้จักระมัดระวังและป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นในชุมชนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่เด็กควรตระหนักให้มาก อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในชุมชนอาจเกิดขึ้นได้ทั้งตัวเด็กเองเป็นผู้กระทำ หรือเกิดขึ้นจากผู้อื่นเป็นผู้กระทำ อุบัติเหตุที่พบมากคือ อุบัติเหตุบนท้องถนน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเพิ่มของประชากร ทำให้ปริมาณรถยนต์บนท้องถนนมีเพิ่มขึ้น จึงเกิดปัญหาจราจร บางครั้งผู้ขับขี่รถยนต์ไม่ปฏิบัติตามกฎจราจรทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งเด็กๆ จำเป็นต้องใช้รถยนต์ในการสัญจรไปมา หรือแม้กระทั่งการเดินทางไปทำกิจกรรมต่างๆ ทำให้ต้องเสี่ยงต่ออุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทั้งจากการกระทำของตนเองและผู้อื่น การป้องกันอุบัติเหตุในส่วนของตัวเด็กเองสามารถกระทำได้ด้วยการเดินทางบนทางเท้าด้วยความระมัดระวังข้ามถนนตรงทางม้าลาย หรือใช้สะพานลอยคนข้าม ไม่ควรหยอกล้อกันบนถนนเวลาข้ามถนน ทุกครั้งต้องมองซ้ายมองขวาให้ดีและอย่าวิ่งตัดหน้ารถ รวมทั้งไม่ควรห้อยโหนรถหรือยื่นอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งออกนอกรถ สิ่งทีกล่าวมานี้เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวัสดิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งไม่สามารถที่จะดำเนินงานและจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอกับความต้องการ ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านนี้ยังมีจำนวนจำกัด และมีภารกิจเร่งด่วนที่นอกเหนือจากงานการเรียนการสอน จากรายงานของคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2531 พบว่าอุบัติเหตุในโรงเรียนเกิดขึ้นมากเป็นอันดับที่สองคือ ร้อยละ 36.70 รองจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในบริเวณสาธารณะร้อยละ 41.76 ดังนี้เป็นต้น นอกจากนี้การศึกษาสถานที่เกิดอุบัติเหตุยังพบว่าอุบัติเหตุในสนามกีฬา มีประมาณร้อยละ 29 อุบัติเหตุในโรงฝึกพลศึกษาและสระว่ายน้ำมีประมาณร้อยละ 25 อุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับการไป-กลับโรงเรียนร้อยละ 5 (ณรงค์ ฅ เชียงใหม่, 2532: 36)

สำหรับในปี พ.ศ. 2536 จากการวิเคราะห์ข้อมูลอุบัติเหตุชุมชนเฉพาะส่วนของสถานศึกษาทั่วประเทศซึ่งฝ่ายวิจัยอุบัติเหตุของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติได้รวบรวมไว้ (สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2537: 10) พบว่ามีผู้ประสบอุบัติเหตุในสถานศึกษาเป็นจำนวนทั้งสิ้น 32,528 ราย เป็นเพศชาย 19,749 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.70 และเพศหญิง 12,779 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.3 ซึ่งส่วนมากเป็นผู้ที่มีอายุอยู่ในระหว่าง 5-9 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.1 รองลงมาคืออายุระหว่าง 10-14 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.1 ส่วนสถานที่เกิดอุบัติเหตุพบว่า เป็นสนามโรงเรียน ร้อยละ 29.9 ระเบียงอาคาร ร้อยละ 23.3 มุมอาคาร ร้อยละ 14.2 และบันไดขึ้น-ลง ร้อยละ 14.0 ดังนั้น การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน การ

จัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา การจัดและบริหารงานสวัสดิภาพในโรงเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียน ครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุและตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัย มีจิตสำนึกที่ดีและมีสวัสดิคินิสัยในอันที่จะป้องกันตนเองและผู้อื่นให้พ้นภัยหรือลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุลงได้

จากที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารและครูทั้งหลายได้นำไปใช้ประกอบการพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขงานสวัสดิภาพในโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในอันที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันทั้งบุคลากรภายในและภายนอกองค์กรรวมถึงความร่วมมืออันดีจากชุมชนในการที่จะมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาของชาติ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีควมจำเป็นอย่างยิ่งที่สมควรจะได้ศึกษาปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องจะได้มีข้อมูลสำหรับการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นการสนองนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาโดยตรง อันจะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตรการประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย ด้านการจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา ด้านการจัดและบริหารงานสวัสดิภาพในโรงเรียน และโดยรวมทุกด้านตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวม

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้านตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีสถานภาพตามตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 สถานภาพจำแนกตามตัวแปรเพศ
- 2.2 สถานภาพจำแนกตามอายุ
- 2.3 สถานภาพจำแนกตามระดับการศึกษา
- 2.4 สถานภาพจำแนกตามตำแหน่งทางการบริหาร

2.5 สถานภาพจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

2.6 สถานภาพจำแนกตามประสิทธิภาพในการบริหาร

3. เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการเกี่ยวกับปัญหาทางานสวัสดีภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12

ความสำคัญของการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาสวัสดีภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงส่งเสริมงานสวัสดีภาพใน โรงเรียนประถมศึกษา
2. เป็นแนวทางสำหรับบุคลากรผู้มีหน้าที่ในการปรับปรุงส่งเสริมและพัฒนางาน สวัสดีภาพในโรงเรียน พร้อมทั้งสนับสนุนและช่วยเหลือให้ทุกโรงเรียนในสังกัดสามารถจัดการ เกี่ยวกับงานสวัสดีภาพในโรงเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ปัญหาสวัสดีภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ในแต่ละด้านตามการรับรู้ ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีสถานภาพต่างกันตามตัวแปรดังต่อไปนี้ย่อมมีการรับรู้แตกต่างกัน
 - 1.1 สถานภาพจำแนกตามตัวแปรเพศ
 - 1.2 สถานภาพจำแนกตามอายุ
 - 1.3 สถานภาพจำแนกตามระดับการศึกษา
 - 1.4 สถานภาพจำแนกตามตำแหน่งทางการบริหาร
 - 1.5 สถานภาพจำแนกตามจำนวนนักเรียนในโรงเรียน
 - 1.6 สถานภาพจำแนกตามประสิทธิภาพในการบริหาร
2. ปัญหาสวัสดีภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 โดยรวมทุกด้านตามการรับรู้ ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีสถานภาพต่างกันตามตัวแปรดังต่อไปนี้ย่อมมีการรับรู้แตกต่างกัน
 - 2.1 สถานภาพจำแนกตามตัวแปรเพศ
 - 2.2 สถานภาพจำแนกตามอายุ
 - 2.3 สถานภาพจำแนกตามระดับการศึกษา

- 2.4 สถานภาพจำแนกตามตำแหน่งทางการบริหาร
- 2.5 สถานภาพจำแนกตามจำนวนนักเรียนในโรงเรียน
- 2.6 สถานภาพจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้ามีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา มุ่งศึกษาถึงปัญหาส่วสติภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ใน 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย
- 1.2 การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน
- 1.3 การจัดการเรียนการสอนส่วสติศึกษา
- 1.4 การจัดและบริหารงานส่วสติภาพในโรงเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 จำนวน 1,922 คน จาก 1,922 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มมาขนาด 20% ของผู้บริหารแต่ละขนาดโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 332 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ตัวแปรที่สำคัญครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

3.1 ตัวแปรอิสระ มี 6 ตัวแปร ได้แก่

3.1.1 เพศ หมายถึง เพศของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ซึ่งมีอยู่ 2 เพศ คือ เพศชายและเพศหญิง

3.1.2 อายุ หมายถึง อายุจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) อายุน้อย หมายถึง อายุจริงของผู้บริหารโรงเรียนที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย
- 2) อายุมาก หมายถึง อายุจริงของผู้บริหารโรงเรียนที่สูงกว่าค่าเฉลี่ย

3.1.3 ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้บริหารโรงเรียน
จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- 2) ระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า

3.1.4 ตำแหน่งทางการบริหาร หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่บริหารสถานศึกษา
ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12

3.1.5 ขนาดของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์ของ
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แบ่งเป็น 3 ขนาด ได้แก่

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120
คน
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121
คน แต่ไม่เกิน 300 คน
- 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301
คนขึ้นไป

3.1.6 ประสิทธิภาพในการบริหาร หมายถึง ระยะเวลารวมในการดำรงตำแหน่ง
ผู้บริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- 1) กลุ่มประสพการณ์น้อย หมายถึง ประสพการณ์ในการปฏิบัติงานใน
ด้านบริหารโรงเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย
- 2) กลุ่มประสพการณ์มาก หมายถึง ประสพการณ์ในการปฏิบัติงานใน
ด้านบริหารโรงเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ย

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12
ซึ่งมี 4 ด้าน ได้แก่

- 3.2.1 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย
- 3.2.2 การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน
- 3.2.3 การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา
- 3.2.4 การจัดและบริหารงานสวัสดิภาพในโรงเรียน

กรอบความคิดในการศึกษา

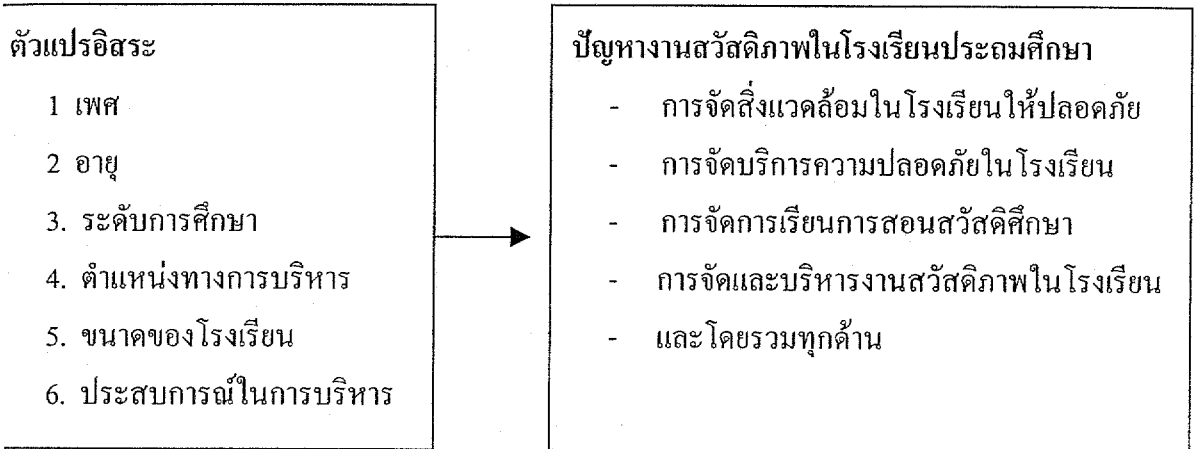
การปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานสวัสดิภาพในโรงเรียนประถมศึกษานั้น ต้องใช้กระบวนการและขั้นตอนที่เป็นระบบในการดำเนินงาน ขั้นตอนต่างๆ ของการปฏิบัติที่เกี่ยวกับงานสวัสดิภาพในโรงเรียน ประกอบไปด้วยกิจกรรมที่สำคัญๆ หลายอย่างด้วยกัน จากการศึกษาเกี่ยวกับงานสวัสดิภาพในโรงเรียนที่ผ่านมาพบว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้น การศึกษาถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับงานสวัสดิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อที่จะได้นำข้อมูลไปวางแผนแก้ไขการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการได้รับทราบถึงปัญหา รวมทั้งแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับงานสวัสดิภาพในโรงเรียนประถมศึกษาจากโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานที่มีสถานภาพต่างกันย่อมจะทำให้เห็นภาพรวมของปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาได้อย่างครอบคลุม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดและบริหารงานสวัสดิภาพในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 โดยยึดกรอบความคิดที่เกี่ยวกับปัญหาของงานสวัสดิภาพในโรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การจัดสิ่งแวดลอมในโรงเรียนให้ปลอดภัย
2. การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน
3. การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา
4. การจัดและบริหารงานสวัสดิภาพในโรงเรียน

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภูมิที่ 1 กรอบความคิดในการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัญหา หมายถึง อุปสรรคและข้อขัดข้องต่างๆ ที่เป็นสาเหตุทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์

สวัสดิภาพ หมายถึง สภาพที่บุคคลและ/หรือกลุ่มบุคคลมีเสถียรภาพที่มั่นคงปลอดภัย มีความเป็นอยู่ที่สุขสบายและปราศจากความเสี่ยงภัยก่อให้เกิดการบาดเจ็บ เจ็บป่วย พิการ หรือเสียชีวิต ทรัพย์สินเสียหายหรือถูกทำลาย เสียเวลา และสุขภาพจิต ความกระทบกระเทือนด้านจิตใจ ทั้งปวง

ปัญหาสวัสดิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ภาวะข้อขัดข้องและอุปสรรคต่างๆ ในการบริหารงานและปฏิบัติงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ประกอบด้วยปัญหา 4 ด้าน ดังนี้

1. **ปัญหาด้านการจัดสิ่งแวดลอมในโรงเรียนให้ปลอดภัย** หมายถึง อุปสรรคและข้อขัดข้องในการการบริหารเพื่อรักษานักเรียนและบุคลากรทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งปัญหาในการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความปลอดภัยของสิ่งแวดลอมเพื่อลดความเสี่ยงภัยต่ออุบัติเหตุในโรงเรียน
2. **ปัญหาด้านการจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน** หมายถึง อุปสรรคและข้อขัดข้องในการจัดบริการด้านความปลอดภัย คือ การค้นหาปัญหาและสาเหตุของอุบัติเหตุ ตลอดจนการจัดกิจกรรมป้องกันอุบัติเหตุ การให้บริการความปลอดภัยในด้านต่างๆ และการให้บริการรักษาพยาบาลเมื่อประสบอุบัติเหตุ
3. **ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา** หมายถึง อุปสรรคและข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับสวัสดิภาพในโรงเรียน ได้แก่ อุปสรรคในการวางแผนการจัดและดำเนินงานการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา
4. **ปัญหาด้านการจัดและบริหารงานสวัสดิภาพในโรงเรียน** หมายถึง อุปสรรคและข้อขัดข้องที่เกี่ยวกับการบริหารและการวางแผนในการให้ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเพื่อการดำรงไว้และปรับปรุงส่งเสริมสวัสดิภาพของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ในพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งสายงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2543

เพศ หมายถึง เพศของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12

อายุ หมายถึง อายุจริงของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) อายุน้อย หมายถึง อายุจริงของผู้บริหารโรงเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย
- 2) อายุมาก หมายถึง อายุจริงของผู้บริหารโรงเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ย

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒិการศึกษาระดับสูงสุดของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ วุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและปริญญาโทหรือเทียบเท่า

ตำแหน่งทางการบริหาร หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12

ขนาดของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่มีขนาดจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดเป็น 3 ขนาด ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน
2. โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121 คน แต่ไม่เกิน 300 คน
3. โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ประสบการณ์ในการบริหาร หมายถึง เวลาปฏิบัติราชการของผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้บริหารจนถึงปัจจุบัน แบ่งเป็น

- 1) ประสบการณ์น้อย หมายถึง เวลาปฏิบัติราชการตั้งแต่ได้รับการแต่งตั้งจนถึงปัจจุบัน น้อยกว่าคะแนนเฉลี่ย
- 2) ประสบการณ์มาก หมายถึง เวลาปฏิบัติราชการตั้งแต่ได้รับการแต่งตั้งจนถึงปัจจุบัน สูงกว่าคะแนนเฉลี่ย